

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van de gesloten hoeve Hof ter Holst in Overijse

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°;

Gelet op het ministerieel besluit van 10 april 2020 tot voorlopige bescherming als monument van de gesloten hoeve Hof ter Holst in Overijse;

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 4 juni 2020 tot en met 4 juli 2020 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het ministerieel besluit van 24 december 2020 tot verlenging van de voorlopige bescherming als monument van de gesloten hoeve Hof ter Holst in Overijse;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de gesloten hoeve Hof ter Holst in Overijse aantoonst;

Overwegende dat de gesloten hoeve Hof ter Holst in Overijse van algemeen belang is omwille van de historische, architecturale, esthetische en ruimtelijk-structurende waarde;

Overwegende dat de gesloten hoeve Hof ter Holst als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het Hof ter Holst heeft een vroege ontstaansgeschiedenis die minstens teruggaat tot het derde kwart van de 13de eeuw, wanneer de site een eerste maal wordt vermeld in een akte als feodaal bezit van hertog Jan I van Brabant, dat in leen wordt gegeven aan ridder Arnoud van IJse. De site bezit een belangrijke historische waarde omdat het een representatief voorbeeld is van een solitaire ontginningshoeve met heerlijke rechten in het Zoniënwoud uit de periode van de Grote Ontginningen in de 11de-13de eeuw. Het hoevecomplex getuigt van deze eeuwenlange agrarische ontwikkeling en gebruik van het plateau van Ter Holst.

De gesloten hoeve met een noordelijke en zuidelijke toegangspoort is een goed herkenbaar 18de-eeuws hoevecomplex met aanpassingen in de 19de en 20ste eeuw, gegroeid uit een middeleeuwse 'cense' of cijnshof tot een welvarende landbouwexploitatie tijdens het ancien regime in eigendom van voorname, veelal adellijke families. De verfraaiing van de omgeving van het hoevecomplex met de aanleg van een gekasseide inrit en de aanwezigheid van een siertuin sinds minstens de eerste helft van de 19de eeuw, onderstrepen eveneens het feit dat het hoevecomplex vaak ook dienstdeed als residentie voor de welstellende eigenaars. De gekasseide inrit, het gekasseide erf met de gazonstrook die verwijst naar de vroeger locatie

van de mestvaalt en de siertuin met smeedijzeren toegangshek verhogen de contextwaarde van het gebouwencomplex;

Overwegende dat de gesloten hoeve Hof ter Holst als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het Hof ter Holst is een representatief en goed bewaard voorbeeld van een gesloten hoevecomplex, dat als hoevetype veelvuldig voorkomt in de vruchtbare leemgronden van Brabant en Haspengouw. De middeleeuwse ontginningshoeve Hof ter Holst ontwikkelde zich zeker vanaf het midden van de 17de eeuw tot een hoeve met een U-vormige plattegrond, langs drie zijden ingesloten binnenerf en aan de vierde zijde afgesloten door een hoog poortgebouw. De 17de-eeuwse en vroeg 18de-eeuwse iconografische en cartografische bronnen bevestigen dit beeld. De ontwikkeling tot het gesloten hoevetype op het eind van de 18de eeuw is het gevolg van de schaalvergroting van de landbouw met de behoefte aan langgerekte stallen en hoge schuurvolumes. De rationele architectuur van een gesloten hoeve is vooral gericht op een gemengd bedrijf met nutsruimten voor het stallen van vee en voor het bergen van de landvruchtenproductie in schuurruimten en met de mestvaalt op het binnenerf, zonder daarbij al te grote afstanden tussen de diverse bedrijfsgebouwen te creëren. Het ruimtevolumen van de bestanddelen, in het bijzonder van de schuur, staat in rechtstreeks verband met de vruchtbaarheid van de bodem. Het gesloten hoevetype sluit zich beschermend af van de omgeving door zijn architecturaal karakter. De gesloten buitengevels worden aanvankelijk enkel doorbroken door hoog geplaatste verluchtingsgaten of kleine getraliede vensters. De hoeve is slechts toegankelijk langs overliefelde poortdoorgangen gericht naar het binnenerf of naar het omliggend veld. De deuren en vensters van de woon- en bedrijfsgebouwen zijn gericht naar het binnenplein. Pas vanaf de vernieuwende bedrijfsvoering in de 20ste eeuw en door het toenemend aandeel van de teelt van grootvee, worden de stalgevels doorbroken door grotere venster-, deur- en poortopeningen.

De gesloten hoeve Hof ter Holst vormt een sterk beeldbepalend ensemble met een nog authentiek bewaarde configuratie, opgebouwd uit twee haakse, lang gestrekte hoevevleugels verbonden door toegangspoorten in de noord- en zuidhoek en gegroepeerd rond een gesloten binnenerf. De hoevegebouwen dateren minstens uit de 18de eeuw, met vergroting en aanpassingen in de 19de eeuw en uiteindelijk aangevuld met een geïntegreerde landelijke moderne woning uit het begin van de 20ste eeuw. De wijzigingen zijn illustratief voor de bouwevolutie van het agrarisch erfgoed.

Opvallend decoratief en beeldbepalend is het repetitief doorbreken van de haakse stalvleugels met telkens een in steen omlijste deuropening geflankeerd door twee vensteropeningen tussen latei en onderdorpel.

De hoge langsschuur in de zuidwestelijke vleugel heeft op de kopse gevel een typerende zijlingse korfboogvormige inrijpoort, met gedateerde poortsleutel '1807'. Het betreft een graanschuur van het Brabants type waarbij de doorgang en de dorsvloer in de lengterichting zijlings gelegen is naast de tasruimte of stapelruimte. Het oorspronkelijk kapgebinte is goed bewaard, wat nog vrij zeldzaam voorkomt in Vlaanderen. Typerende houten standvinken bakenen de doorgang af en maken de oorspronkelijke circulatie in de schuur herkenbaar.

De oude boerenwoning in de noordwestvleugel werd opgedeeld in 1848 in twee huizen met aparte deуроegangen en getuigt zo van de aanpassingen die aan hoeves gebeurden volgens de nieuwe gebruiks- en woonnoden in de 19de eeuw. De beide boerenwoningen verkregen een typisch midden 19de-eeuws voorkomen door het gebruik van rechthoekige deur- en vensteropeningen met schrijnwerk in een 19de-eeuwse vormgeving. De buitengevels vertonen bouwsporen die wijzen op een minstens 18de-eeuwse kern, zoals bouwnaden, muurvlchtingen en gedichte muuropeningen onder gemetselde ontspanningsbogen.

In de westelijke hoek van de hoeve werd in 1926 een ruim woonhuisvolume in interbellumstijl toegevoegd. Met zijn traditionele en regionalistische kenmerken is dit moderne woonhuis een representatieve getuige van de vernieuwde en luxueus gerichte landelijke wooncultuur van de welstellende eigenaar/uitbater-bewoners tijdens het interbellum. Een opvallend architecturaal kenmerk is de zwaar uitgewerkte schoorsteenaanzet met hoge massieve schoorsteenschacht met sieranker en oud wapenschild. Aan de zuidwestelijke gevel, gericht naar de siertuin en aansluitend bij de schuur, werd in het begin van de 20ste eeuw een

driezijdige huiskapel in neostijl opgericht. Typierend voor het nieuw landelijk wonen is het open gericht zijn van de comfortabele leefruimten naar de omgevende siertuin. Ten zuiden van de schuur en in de zuidelijke hoek van de siertuin bevinden zich deels aangepaste gebouwen van een vroegere remise uit 1913. De architecturale kwaliteit van de functionele dienstgebouwen en hun inplanting in de siertuin weerspiegelt de welvaart van de hoeve-uitbaters in het begin van de 20ste eeuw en hun streven naar een hogere, meer luxueuze wooncultuur;

Overwegende dat de gesloten hoeve Hof ter Holst als monument esthetische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het Hof ter Holst, met zijn streekgebonden identiteit als gesloten hoeve van het Brabantse type, heeft een hoge belevingswaarde door de harmonie tussen de traditionele hoevevleugels met inplanting rond een centraal open erf. De beeldkwaliteit van de herkenbare historische bouwvolumes is hoog door de schaal, de verhoudingen, de eenvormige afwerking en kleurstelling van de bakstenen gevels aan de erfzijde en veldzijde, de steile dakvormen, de ritmiek van de in steen omlijste venster- en deuropeningen met bewaard schrijnwerk.

Het hoevecomplex van Ter Holst nestelt zich hoog op de westelijke flank van het plateau van Maleizen. Het witgeschilderde gesloten complex, omringd door de open kouter ten noorden en westen en door bos omzoomde voormalige boomgaard en tuinen ten zuiden, bezit een grote esthetische waarde. De ingesneden, gekasseide inrit met begeleidende bomenrijen, het cirkelvormig patroon in de kasseiaanleg bij de zuidelijke toegangspoort en de via een smeedijzeren hek toegankelijke siertuin verhogen de esthetische waarde van het ensemble. De aanleg van het gekasseid erf met een strook deels in gazon verhoogt het karaktervolle beeld van het binnenerf. De kleinbladige linde ten zuiden van de hoeve en ten noordwesten van de paardenstal vormt een beeldbepalend element;

Overwegende dat de gesloten hoeve Hof ter Holst als monument ruimtelijk-structurende waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Met zijn geïsoleerde ligging op de westelijke flank van het plateau van Maleizen domineert het Hof Ter Holst het omringend open akkerlandschap ten noorden en oosten. Vanaf de toegangspoort is er een visuele verbinding met de kerk van Maleizen, waarmee Ter Holst een historische connectie heeft. Beiden kenden ongeveer in dezelfde periode hun ontstaan. De smalle, in het terrein ingesneden inrit met begeleidende bomenrijen verhoogt de ruimtelijk-structurende waarde van de beschermde hoeve in relatie tot de beschermde omgeving,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

Hof ter Holst, omvattende het ensemble van de gesloten hoeve met open binnenerf, de gekasseide en beboomde westelijke toegangsdreef, de nabije omgeving met de siertuin, de losstaande dienstgebouwen en de solitaire linde, gelegen Hof Terholst 47 en 47A in Overijse, bekend ten kadaster: Overijse, 3de afdeling, sectie K, perceelnummers 73/2D, 73/2L(deel), 73/2M(deel), 73/2N(deel), 73/2P, 74C, 74D, 75C (deel) en 76T (deel).

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;

- 3° esthetische waarde;
- 4° ruimtelijk-structurende waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Het Hof ter Holst is een groot gesloten hoevecomplex met vierkantige configuratie rond een binnenerf. De geslotenheid wordt gevormd door twee L-vormige of haakse langgestrekte hoevevleugels, die in de hoeken verbonden worden door een noordelijke toegangspoort en door een zuidelijke veldpoort. Een westelijk gekasseide en beboomde toegangsdreef sluit aan bij de noordelijke toegangspoort.

De lage hoevevleugels zitten onder steile pannen of leien daken. De verankerde bakstenen erfgevels zijn uniform witgeschilderd boven een gepikte plint. Het bewaarde schrijnwerk van de bedrijfsgebouwen aan de erfzijde heeft de typerende donkergroene kleurschildering.

De noordoostelijke en zuidoostelijke haakse bedrijfsvleugels worden ingenomen door ruime stallen van anderhalve bouwlaag onder steile S-vormige pannen zadeldaken. Een zuidelijke veldpoort maakt verbinding tussen de stalvleugels en de zuidwestelijke schuurvleugel.

De noordwestelijke woonvleugel met oorspronkelijke boerenwoning werd in 1848 gesplitst in twee huizen van één bouwlaag onder doorlopende leien bedaking. De woonvleugel werd nogmaals heringedeeld in 1926 met de bouw van een moderne woning in de westelijke hoek. De interbellumwoning is gericht naar de tuinzijde. In de zuidwestelijke vleugel zit langs de siertuinzijde een woonstuitbreiding met driezijdige huiskapel, uitgebouwd tussen de interbellumwoning en de schuurvleugel.

In de omgevende siertuin ten zuiden van de schuur staan twee gekoppelde diephuizen en een aangepast restant van een vroeger wagenhuis. Deze bouwvolumes maakten deel uit van een vroegere remise uit 1913. Op de plaats van twee gesloopte serres staat een beeldbepalende linde ten zuiden van de schuur.

1° noordelijke toegangspoort. Een westelijke toegangsdreef geeft uit op de noordelijke toegangspoort onder een klein (kunst-) leien zadeldak. De geplafondeerde doorgang heeft zichtbare houten plafondbalken en een houten zoldervloer. De rechthoekige poort heeft een houten latei onder een korfboogvormige ontlastingsboog in baksteen. De doorgang wordt afgesloten door een groen geschilderde houten vleugelpoort, waarvan de linker deurvleugel ouder lijkt en een bewaarde sluitbalk heeft;

2° noordoostelijk dienstgebouw met aanbouw. De noordelijke toegangspoort maakt links verbinding met de geknikte noordoostelijke hoevevleugel, waar zich achtereenvolgens een klein bouwvolume en aansluitend de stallen bevinden. Het witgeschilderde bakstenen bouwvolume op gepikte plint zit onder een apart, laag en mank zadeldak gedekt met (vernieuwde) pannen. Het bouwdeel toont zich aan de erfgevel als een klein 18de-eeuws dienstgebouw of dienstwoning met twee inkomdeuren, die toegang geven tot twee aparte functionele ruimten.

De linker gevelpartij van dit dienstgebouw heeft aan de erfzijde een lage rondboogvormige deuropening met zandstenen omlijsting en een flankerend rechthoekig klein venster. De rondbogige deur geeft toegang tot een ruimte die functioneel is ingericht als paardenstal met een typerende overwelling van kleine troggewelven tussen ijzeren I- profielen.

De rechter gevelpartij van het dienstgebouw wordt langs de erfzijde doorbroken door een bewaarde rechthoekige inkomdeur met rechthoekige hardstenen omlijsting en een toegevoegd 19de-eeuws rechthoekig venster met bewaard schrijnwerk. De geschilderde bakstenen binnenmuren vertonen oudere bouwsporen. De vloer is gelegd met gele tegels in klein formaat en het plafond bestaat uit witgeschilderde bakstenen troggewelven tussen metalen I-profielen.

Onder de dakrand van de erfgevel zitten twee kleine vensteropeningen van jongere datum (20ste-eeuws) en met bewaard schrijnwerk.

Het manke dak aan de achtergevel (veldzijde) wijst op een 19de-eeuwse vergroting. Aan de veldzijde springt het bouwvolume sterk vooruit. Het heeft het voorkomen van een kleine boerenwoning met centraal een donkergroen geschilderde houten poort met flankerende vierkantige vensteropeningen.

In de linker muurwand van de paardenstal geeft een strokendeur verbinding met een 19de-eeuwse aanbouw aan de noordelijke veldzijde. De verankerde bakstenen buitengevel is witgeschilderde en zit onder een pannen lessenaarsdak. De buitengevel van deze aanbouw wordt in de rechter gevelpartij doorbroken door twee rechthoekige vensters onder latei. Het bewaard schrijnwerk is beveiligd met diefijzers. De binnenruimte van deze aanbouw is overwelfd met kleine troggewelven tussen ijzeren I-profielen. De bewaarde vloer is gelegd met rode vierkante tegels van klein formaat (verweerd). In de gemeenschappelijke muur met de paardenstal zit een dichtgemetselde gebouchardeerde zware hardstenen boogvormige omlijsting van zware hardsteen.

3° In de uiterste rechterhoek van de aanbouw zit een met drie treden verhoogde houten plankendeur onder latei, die toegang geeft tot een lange, smalle bedrijfsruimte. De ruimte loopt evenwijdig met de noordoostelijke veldzijde. Deze witgeschilderde bakstenen binnenruimte wordt overspannen met troggewelven tussen ijzeren I-profielen. De rechter binnenmuur vertoont diverse bouwsporen, onder meer metselwerk van Spaanse baksteen, die erop wijzen dat het om een oudere buitenmuur gaat; noordoostelijke en zuidoostelijke stalvleugel. De noordoostelijke stalvleugel en de haakse zuidoostelijke stalvleugel, in kern opklimmend tot minstens de 18de eeuw, worden ingenomen door grote stalruimten. Deze bedrijfsgebouwen tellen anderhalve bouwlaag onder steile doorlopende zadeldaken bedekt met S-vormige (Vlaamse) zwartpannen. De bakstenen gevels zijn verankerd en zijn aan de erfzijde uniform witgeschilderd met gepikte plint.

De erfgevel van de noordoostelijke stalvleugel telt twee kenmerkende rondboogvormige deuropeningen met een zandstenen omlijsting en vier flankerende rechthoekige vensteropeningen. Onder de kroonlijst zitten op regelmatige afstand kleine steigergaten of verluchtigingsgaten. In de erfgevel zitten sporen van kleine, gedichte vensteropeningen.

De erfgevel van de zuidoostelijke stalvleugel is voorzien van vier rechthoekige deuropeningen met zware gebouchardeerde blauwe hardstenen omlijstingen, geflankeerd door acht rechthoekige vensteropeningen. De zware lateien in mijtervorm worden ondersteund door uitgewerkte lateiconsoles. Eén van de deurlateien is gedateerd "1752".

De bewaarde rechthoekige strokendeuren van de stalvleugels aan de erfzijde zijn donkergroen geschilderd. De rechthoekige vensteropeningen van de stalvleugels zitten tussen een latei en een onderdorpel. Ze zijn ingevuld met ijzeren raamwerk. De vensteropeningen zijn van jongere datum. Zij flankeren de omlijste deuropeningen en verlevendigen door hun ritmering de beide stalvleugels. De aanpassing van de muuropeningen in de stallingen voor betere lichtinval en luchtaanvoer getuigt van de veranderde bedrijfsvoering met uitbreiding van de veehouderij in het midden van de twintigste eeuw.

Twee laadvensters in de zuidoostelijke stalvleugel met houten vensterluiken doorbreken de dakrand.

De witgeschilderde bakstenen noordoostelijke veldgevel (achtergevel) wordt in de rechter gevelpartij doorbroken door een metalen schuifpoort tussen een ritmiek van rechthoekige vensteropeningen. In de linker gevelpartij (oostelijke hoek) zitten een mechanische houten schuifpoort en jongere vierkante vensteropeningen. De mechanische poorten verbergen aan de binnenzijde een oudere houten poort. Een open wagenberging op zuilen onder een pannen lessenaarsdak is aangebouwd.

De bakstenen veldgevel van de zuidoostelijke stalvleugel (achtergevel) vertoont sporen van witschildering. De gevel wordt doorbroken door een ritmiek van rechthoekige vensteropeningen, toegevoegd rond het midden van de 20ste eeuw.

Binnen de stalvleugels is het gebruik van kleine troggewelven tussen ijzeren liggers functioneel en kenmerkend voor een bepaalde periode in de hoevebouw. Het maakt de binnenruimte herkenbaar als vroegere stal. De houten liggers van de troggewelven worden veelal bij het begin van de 19de eeuw vervangen door ijzeren liggers, waardoor een grotere overspanning mogelijk werd en de stalvleugels konden worden verruimd.

De noordoostelijke stalvleugel bestaat uit een grote stalruimte. De stal met poortuitgang naar de veldzijde wordt in de breedte overspannen door bakstenen troggewelven tussen ijzeren I-profielen.

De zuidoostelijke stalvleugel is ingedeeld in twee stalruimten, gescheiden door een geschilderde bakstenen tussenmuur met zijlingse doorgang. De linker stal is deels overspannen met troggewelven deels met een houten balkenzoldering op zware moerbalken of dwarsbalken. Vermoedelijk ontbreekt hier een vroegere tussenmuur of dragende muur. De tweede rechter stal wordt in de breedte overspannen door zware moerbalken met bovenliggende balkenlaag. De zolder met houten vloerplanken werd er gebruikt als stapelruimte voor landopbrengsten. Onder de dakrand (erfzijde) zitten twee laadvensters met bewaarde luiken.

De kopse gevel in de uiterste zuidelijk hoek heeft een afgeschuinde poortdoorgang met zware houten vleugeldeur;

4° zuidelijke veldpoort. Een zuidelijke veldpoort met bakstenen bovendeel onder leien zadeldakje verbindt de stalvleugel met een zuidwestelijke schuurvleugel. De rechthoekige poortdoorgang wordt aan beide zijden horizontaal afgeboord door een houten balk met korbeel, die aan de erfzijde steunt op een hardstenen console. De geplafonneerde doorgang heeft zichtbare houten plafondbalken en een houten zoldervloer. Volgens de inventaris van het bouwkundig erfgoed in 1975 was de houten veldpoort op de makelaar gedateerd 'anno 1816';

5° zuidwestelijke schuurvleugel. Rechts aansluitend op de zuidelijke veldpoort staat de zuidwestelijke schuurvleugel. Het betreft een hoge en langgerekte schuur van één bouwlaag onder zadeldak gedekt met S-vormige zwartpannen en met aan de erfzijde een aandak. De verankerde bakstenen erfgevel van de langsschuur is witgeschilderd op gepikte plint. De erfgevel wordt in de linker gevelpartij doorbroken door een kleine vensteropening en in de rechterhoek een houten inkomdeur. De rechter gevelpartij van de schuurvleugel wordt aan de erfzijde doorbroken door vier hoge vensteropeningen, die corresponderen met een achterliggend woongedeelte.

Het betreft het type van een zogenaamde Brabantse schuur met zijlings aangebrachte doorrit in de kopse gevel. In de puntgevel aan de veldzijde zit een korfboogvormige inrijpoort met kalkzandstenen boogstenen op hardstenen stijlen. Op de poortsleutel is de schuur gedateerd '1807'. De witgeschilderde linkerzijgevel is gemarkeerd door vlechtingen en diverse uilengaten in de puntgevel.

De achtergevel van de schuur grenst aan de siertuin. De bakstenen achtergevel onder zwartpannen zadeldak wordt op regelmatige afstand doorbroken door vierkantvormige stalvensters van jongere datum onder latei (vroeg of midden 20ste-eeuws).

De dakconstructie van de hoge schuur heeft een goed bewaard schuurgebinte met nog grotendeels behouden standvinken, die de zijlingse doorgang parallel met de erfzijde afbakenen en die de oorspronkelijke circulatie in de schuur herkenbaar maken. De overspanning wordt door standvinken verdeeld in twee beuken. De schuur telt drie (zichtbare) hoge stijlen met verankerde trekbalken. Een later aangebrachte bakstenen muur scheidt de tasruimte af. Het vrij intacte dakgebinte is nog een zeldzaam bewaard voorbeeld en dateert mogelijk van circa 1800.

Binnenin de schuur werd in de westelijke hoek een gesloten bakstenen constructie met schoorsteenkanaal ingebouwd. Het betreft een woongedeelte, dat zichtbaar is langs de tuingevelzijde. Het volume werd in het begin van de 20ste eeuw toegevoegd aan de woning in interbellumstijl. Het toegevoegde bouwvolume in de schuur stemt aan de siertuinzijde overeen met de drie beluikte muuropeningen (beglaasde deur met twee flankerende vensters met roedeverdeling) en de uitgebouwde huiskapel van één travee. Aan de erfzijde stemt het woonvolume overeen met vier hoge vensteropeningen met schrijnwerk in roedeverdelingen;

6° lage aanbouw met kleine stallen. Aan de erfzijde van de schuur zit een typische lage aanbouw met stallen, vermoedelijk toegevoegd rond het midden van de 20ste eeuw. De witgeschilderde bakstenen gevel onder zwartpannen lessenaarsdak wordt doorbroken door vijf muuropeningen met kleine geklampsde deuren onder stenen latei, als toegangen tot de vroegere varkenshokken. In de tussenliggende muurdammen

- zitten lichtgaten en bevinden zich op lage hoogte boven het maaiveld de typische rechthoekige muuropeningen voor het voederen;
- 7° open loodsen veldzijde. Aan weerszijden van de zuidelijke poortdoorgang zijn tegen de zuidelijkgerichte stalgevels (veldzijde) twee witgeschilderde bakstenen gebouwtjes aangebouwd. Het zijn open loodsen of open wagenbergen dienstig voor veldkarren of landbouwtuigen. Zij zijn uit het midden van de 20ste eeuw en deels aangepast. Het rechter gebouw heeft een puntgevel onder pannen zadeldak met een zichtbare houten overzoldering. In het linker gebouw onder het pannen lessenaarsdak is een houten rechthoekige deur zichtbaar, die een bijkomende toegang geeft tot de schuur;
- 8° boerenwoningen in noordwestelijke hoevevleugel. De noordelijke toegangspoort maakt rechts een verbinding met de zichtbare zijgevel van de noordwestelijke woonvleugel, waar zich de boerenwoningen bevinden. Deze verankerde en witgeschilderde zijpuntgevel op gepikte plint telt hier anderhalve bouwlaag onder hoog leien zadeldak. Deze zijgevel wordt op het gelijkvloerse niveau doorbroken door beluikte 19de-eeuws rechthoekige vensters met geschilderd buitenschrijnwerk in T-verdeling. Een rechthoekig venster zit in de top. In deze zichtbare zijgevel wijzen sporen van verbouwingen, het manke dak en de sporen van muurvlchtingen op een verbreding en verhoging van een oudere structuur.
- In 1848 wordt geregistreerd dat het 'huis' in de noordwestelijke vleugel ingedeeld wordt in twee huizen of boerenwoningen. De herverdeling van de gehele woonvleugel gebeurt opnieuw, wanneer in 1926 een woning wordt ingebouwd in de westelijke hoek van het hoevecomplex. Daarbij worden de zeven westelijke traveeën van de tweede of de linker boerenwoning toegevoegd aan de nieuwe hoofdwoning uit het interbellum.
- De volledige erfgevel van de noordwestvleugel verkreeg een 19de-eeuws uitzicht door de aanpassing van de deur- en vensteropeningen. De erfgevel heeft tien zichtbare traveeën. Echter de talrijke bouwsporen in de erfgevels en diverse bouwnaden wijzen op een oudere, minstens 18de-eeuwse kern. De bedaking van de volledige woonvleugel vertoont centraal een bouwnaad en is gedekt met diverse soorten van leien, zowel natuur- als kunstleien. Boven de woningen wordt het dak doorbroken door eind 19de-eeuwse, begin 20ste-eeuwse dakkapellen in hout onder plat dak;
- 9° rechter boerenwoning. Een eerste woonhuis of de rechter boerenwoning sluit ten westen rechtstreeks aan bij de noordelijke toegangspoort. Dit boerenhuis of mogelijk de vroegere 'pachterswoning' is aan de erfzijde vijf traveeën breed en telt één bouwlaag onder een hoog leien zadeldak. De boerenwoning toont zich als een enkelhuis met rechts een deurtravee in een vlakke hardstenen omlijsting en vier beluikte rechthoekige venstertraveeën op een hardstenen onderdorpel en ingevuld met houten schrijnwerk in T-verdeling naar 19de-eeuwse vormgeving. De korte ontlastingsbogen duiden op een gewijzigde vormgeving van de muuropeningen. Het leiendak van deze eerste boerenwoning wordt aan de uiteinden doorbroken door geschilderde houten dakkapellen onder plat dak met centraal een kleinere, oudere dakkapel onder een leien tentdakje.
- De drie uiterst linkse traveeën in de noordwestelijke bakstenen achtergevel (zijlingse siertuinzijde) behielden hun ouder uitzicht. De rechthoekige vensteropeningen onder harstenen lateien zijn beveiligd met diefijzers.
- Het interieur van de rechter boerenwoning of de vroegere pachterswoning behoudt een midden 19de-eeuwse indeling van twee aansluitende vertrekken met smalle zijruimten. Het interieur is eenvoudig ingericht.
- Achter de houten inkomdeur (erfzijde) van de rechter boerenwoning ligt een kleine inkomhal met tegelvloer. Rechts van de hal zit een bewaarde brede paneeldeur die toegang geeft tot een eerste ruime voorkamer met sobere interieurinrichting. De kamerbrede vloerbedekking verbergt mogelijk de oude vloer. Het plafond is sober bepleisterd en verbergt een onregelmatig samengestelde balkenlaag.
- In de rechtermuurwand (noordkant) van deze voorkamer zit opeenvolgend een beglaasde deur, een ingebouwde muurkast en een paneeldeur. De bewaarde brede paneeldeur geeft toegang tot een lager gelegen dienstruimte, die ingericht is als een keuken zonder erfgoedwaarde.

Een deels beglaasde trapdeur verbergt een ingesloten steektrap met kwartdraai naar de zolderverdieping. Aan de linkerkant bevindt zich een bewaarde kapconstructie onder dakbeschot. De later toegevoegde vlieringzolder is aangepast. Rechts zit een toegevoegde tussenwand (zonder erfgoedwaarde) met een toegang tot een aanpalende zolder. Deze tweede zolder (linker gedeelte) met bewaarde dakconstructie, dakbeschot en vloerbeplanking is gelegen op een hoger vloerniveau en loopt boven de linker boerenwoning. Dit niveauverschil vloeit vermoedelijk voort uit het licht hellend verloop van het grondniveau.

De kelderingang bevindt zich onder de trapruimte die naar de zolder leidt en wordt afgesloten door een brede strokendeur. De keldertrap is samengesteld uit bakstenen optreden bedekt met telkens een hardstenen trede. De trap zit ingesloten tussen een bakstenen ommuring. De diepgelegen kelder heeft een tongewelf, die (rechts) evenwijdig loopt met de veldzijde (achtergevel). De lange kelder is gecompartmenteerd en loopt verder tot de noordelijke zijpuntgevel. In deze noordhoek zit een open keldergat.

Aansluitend op de voorkamer (gelijkvloerse verdieping) zit een tweede voorname kamer. De momenteel leegstaande kamer is sober ingericht met weinig decoratieve elementen. Het plafond is sober bepleisterd en verbergt een onregelmatig samengestelde balklaag. De kamerbrede vloerbedekking (zonder erfgoedwaarde) verbergt de oude vloer. In de linker muurwand zitten gekoppelde paneeldeuren, die verbinding geven tot twee toegevoegde functionele ruimtes. De inrichting ervan heeft geen erfgoedwaarde. In elk van de functionele zijruimten zit een bewaard venster met diefijzers beveiligd;

10° linker boerenwoning. In de vijf rechtse traveeën in deze noordwestelijke woonvleugel (erfgevel) zit een tweede woonhuis of de linker boerenwoning van één bouwlaag onder leien zadeldak. Het bouwdeel toont zich aan de erfzijde als een dubbelhuis met centrale deurtravee in een hardstenen omlijsting. Aan de rechterzijde zitten twee rechthoekige beluikte vensters met hardstenen dorpels en aan de linkerkant een bouwspoor van een gedichte muuropening met aanpalend een brede venstertravee uit het begin van de 20ste eeuw. Het brede vierlichtraam van de achterliggende keuken wordt opgevuld door gekleurde kleine glaspanelen tussen fijne houten roeden.

De centrale deurtravee (erfzijde) met houten paneeldeur geeft toegang tot een kleine inkomhal. Een centrale gang loopt vanaf de erfzijde naar een zware paneeldeur met bovenlicht. Het betreft een bijkomende inkomdeur aan de zijlingse inrit. De centrale gang heeft een fraaie decoratieve terrazzovloer, volgens een gangbare mode in het begin van de twintigste eeuw.

De leefruimten van de linker boerenwoning werden in 1926 toegevoegd aan de interbellumwoning. De interieurinrichting werd aangepast aan het wooncomfort uit het begin van de twintigste eeuw. In de rechtermuur van de inkomhal geeft een eerste deur verbinding met een voorname kamer met twee ramen gericht naar de erfzijde. Een tweede rechts van de centrale gang leidt naar een voorname kamer met drie ramen, uitkijkend op de zijlingse siertuin.

Beide kamers zijn sober ingericht in de stijl van het interbellum. Het plafond is eenvoudig bepleisterd en beschilderd en heeft een onderliggende, mogelijk oudere, balklaag. Elke kamer heeft een eenvoudige schouwmantel en een vloer gelegd in parket. Een gebogen vleugel deur met glazen panelen vormt de verbinding tussen de beide voorname kamers.

De keuken bevindt zich links van de centrale gang (erfzijde). Opvallend zijn de ingebouwde wandkasten van houten panelen en het brede keukenraam ingevuld met gekleurde glaspanelen in paarse tinten, gericht naar de erfzijde. De tegelvloer is gelegd met zeshoekige tegeltjes in een rood wit patroon.

Links van de centrale gang (linker boerenwoning) geeft een beglaasde vleugel deur toegang tot een voorname eetkamer, die aansluiting geeft met de inkomhal van de interbellumwoning uit 1926.

Tussen de keuken en de voorname eetkamer bevindt zich links van de centrale gang een met een paneeldeur afgesloten trapruimte. Een houten steektrap met linker draai komt uit op de centrale overloop. De zolderruimte is volledig ingenomen door sober

ingerichte slaapkamers onder dak. Deze zolderkamers zijn allen geschikt rond een centrale overloop met aan weerszijden een centrale gang. De aangepaste kamers hebben geen bijzondere decoratieve erfgoedelementen. De vermoedelijk bewaarde dakconstructie is verscholen achter betimmering of pleisterwanden met behangsel.

De kelderingang van de linker boerenwoning bevindt zich in het keukenvertrek, links van de centrale gang onder een deels zichtbare, maar ingesloten houten trap naar de eerste verdieping. De kelder wordt afgesloten met een omlijste paneeldeur. De keldertrap is samengesteld uit bakstenen optreden bedekt met hardstenen treden. De trap zit tussen een wentelende bakstenen ommuring. De diepgelegen kelder bestaat uit een lange overwelfde keldergang, die (rechts) evenwijdig loopt met de erfgevel en die zijdelings toegang geeft tot een aantal ruimtes onder tongewelf. Eén van de compartimenten is ingericht als wijnkelder met gemetselde wijnrekken. De keldergang wordt verlicht en verlucht door twee kleine keldergaten met diefijzers in de erfgevel.

Terwijl de erfgevel van de gehele woonvleugel een 19de-eeuwse uitzicht heeft behouden, verkreeg de achtergevel, die gericht is naar de zijdelingse siertuin met oprit, een vroeg-20ste-eeuws uitzicht. Deze noordwestelijke tuingevel telt tien traveeën. Een zichtbare bouwnaad verdeelt de bakstenen gevel in drie linker traveeën en zeven rechter traveeën.

De drie linker traveeën horen bij het vroegere pachtershuis (rechterboerenwoning). Twee rechthoekige vensteropeningen zitten onder hardstenen lateien en zijn voorzien van diefijzers. De derde venstertravee zit hoger, hetgeen kan wijzen op een vroegere opkamer. Aan de tuinzijde wordt de leien bedaking boven dit bouwdeel doorbroken door twee kleine dakkapellen onder schilddakje.

De zeven rechter traveeën werden langs de noordwestelijke siertuinzijde aangepast aan de stijl van de aanpalende hoofdwoning uit de interbellumperiode. De buitengevel is opgevat als een dubbelhuis. De centrale toegangsdeur is een paneeldeur met decoratief bovenlicht en heeft een rechthoekige hardstenen omlijsting. De flankerende rechthoekige vensters op hardstenen dorpels zitten laag boven het maaiveld. Het buitenschrijnwerk is witgeschilderd en alle glasramen hebben een identieke roedeverdeling. De ritmerende witgeschilderde luiken zijn vernieuwd naar een gelijkaardige vormgeving. Zij geven aan deze tuingevel het uitzicht van een landelijke villawoning. De doorlopende bedaking is langs de tuinzijde bedekt met kunstleien. Drie grote dakramen onder kunstleien schilddak verlevendigen het hoge zadeldak. De gevel en bedaking langs de zijlingse siertuin is heropgefrist;

11° interbellumwoning in westhoek. Aansluitend op de schuur werd in de westelijke hoek van de hoeve in 1926 een driegevelwoning ingebouwd met typerende traditionele en regionalistische kenmerken.

De erfgevel vormt de achtergevel van de interbellumwoning en verleent toegang tot het achterhuis van de 'nieuwe' woning, die gericht is naar de siertuin ten zuiden. De erfgevel betreft een witgeschilderde baksteenbouw met hoge puntgevel, die haaks is ingeplant op de zuidwestvleugel. De tweede bouwlaag met bovenliggende puntgevel is sterk vooruitspringend en wordt opengebrouwen door twee muuropeningen ingevuld met driedelige ramen met roedeverdeling. Het gelijkvloerse niveau telt een achterdeur en een venster, dat is ingevuld met een driedelig raam met bovenlicht. Boven de deur zit een omlijst verlichtingsvenstertje of mogelijk een nis. Tegen de erfgevel staat vlak naast de huisingang een smalle aanbouw onder pannen lessenaarsdak met open toegang, waar zich een lange ijzeren armpomp voor putwater bevindt. Het open pomphuisje is een typerend kenmerk bij oude Brabantse boerenhuizen.

Het oudere metselwerk op het gelijkvloerse niveau (erfzijde) doet vermoeden dat hier nog een kern van de 18de-eeuwse schuurvleugel zit. Het woonvolume werd hier tevens uitgebreid met een gedeelte van de schuurvleugel. Dit woongedeelte, toegevoegd bij de bouw van de interbellumwoning aan de erfgevel wordt doorbroken door vier éénlichten onder latei. Het muurvlak aan de erfzijde wordt tevens ondersteund door een steunbeer of mogelijk een vroegere uitwendige schoorsteenschacht.

Voor de buitengevels, gericht naar de siertuin, werd gebruik gemaakt van de traditionele materialen zoals baksteen, witsteen en arduin. De interbellumwoning toont zich als een baksteenbouw onder een groot pannen zadeldak met dakvensters,

dakkapellen en trapgevel aan één zijde. Kenmerkend zijn het gebruik van witte natuursteen voor de zware omlijsting van de rondboogvormige inkom, de zware lateien boven de rechthoekige muuropeningen en de zwaar uitgewerkte schoorsteenaanzet met sieranker tegen de zuidwestelijke gevel.

De hoofdkom van de interbellumwoning ligt aan een brede in grind aangelegde oprit, die vanaf het toegangshek tot aan de achterliggende secundaire toegang loopt. De voorgevel vormt een diephuis van twee bouwlagen en drie traveeën onder hoge puntgevel gevat tussen een steil zadeldak onder zwarte pannen. De centrale rondboogvormige inkom domineert de voorgevel in rood baksteenmetselwerk van klein formaat. De inkom wordt opvallend gekenmerkt door het gebruik van witte natuursteen voor de zware geblokte omlijsting met zware sluitsteen en rustend op een gebouchardeerde hardstenen voetstuk. De rondboogige stroken inkomdeur met sierhengsels is bereikbaar via een sierlijke boogvormige stenen trap van drie treden, samengesteld uit zware blokken van hardsteen. De rechthoekige muuropeningen op het gelijkvloerse niveau en op de verdieping hebben typerende zware lateien boven de hoge vensters en zijn beluikt met geschilderde tweedelige houten panelen. In de puntgevel zitten twee gekoppelde vensteropeningen op een druiplijst, die afgesloten worden door houten luiken.

Een klein muurdeel van de achtergevel (erfzijde) is zichtbaar op de bovenverdieping aan de kant van de oprit. In het bakstenen muurvlak zit een zijlicht met zware latei.

De naar de siertuinzijde gerichte zijgevel van de interbellumwoning telt één bouwlaag en bestaat uit vier onregelmatige en sterk verspringende muurpartijen. Het steile zwartpannen zadeldak eindigt op een dakoverstek met brede goot. Drie kenmerkende dakkapellen onder kunstleien schilddak zijn in de dakhelling ingewerkt en verlevendigen het uitzicht. Zij zijn van verschillende grootte en zijn afwisselend ingevuld met tweelicht- en drielichtvensters met fijne roedeverdeling.

Het metselwerk van de tweede muurpartij (linker kant) is sterk uitspringend en eindigt op een bakstenen topgevel, die wordt bekroond met een markante massieve schoorsteen, die hoog boven de nokhoogte doorloopt. In de zwaar uitgewerkte schoorsteenaanzet, afgelijnd met hardstenen blokken, zitten twee beluikte vensters waartussen een wapenschild met helm is ingewerkt. De bakstenen schoorsteenschacht is decoratief uitgewerkt met hardstenen hoekstenen en muurbanden en is versierd met een sieranker.

Op het gelijkvloerse niveau wordt de tuingevel doorbroken door twee hoge, beluikte éénlichtvensters. De derde en vierde muurpartij (rechterkant) zijn telkens achteruitspringend. De derde muurpartij wordt doorbroken door drie vensters onder doorlopende latei, elk onder een kleine ontlastingsboog. In de vierde muurpartij zit een vierdelige beglaasde terrasdeur, die bereikbaar is via hardstenen treden, die uitgeven op een klein verhoogd terras.

Het zadeldak van de interbellumwoning wordt aan de rechterzijde begrensd door een bakstenen trapgevel van acht treden, die eindigt op een schouw;

12° huiskapel haaks op woonvolume in schuurvleugel. Aansluitend aan de interbellumwoning zit in de schuurvleugel een huiskapel met driezijdige sluiting onder een leiendak. De brede rondboogvormige muuropeningen zijn met natuursteen omlijst en worden ingevuld met glas-in-loodramen met kleurrijke figuratieve voorstellingen. De leien bedaking wordt op de hoek bekroond met een ijzeren sierkruis. Aan de rechter zijkant zit een klein rechthoekig portaal onder lessenaarsdak met een omlijste houten toegangsdeur met rondboogvormig bovenlicht ingevuld met gekleurd glas in lood, die toegang geeft tot de kapel. Voortgaande op de kadastrale mutatieschetsen is de bouw van de huiskapel in neostijl gelijktijdig te situeren met de interbellumwoning.

De kapel staat haaks op een woonvolume dat is ingebouwd in de schuurvleugel. De gevelpartij aan de tuinzijde is drie traveeën breed en telt één bouwlaag hoog onder doorlopend steil zwartpannen zadeldak, dat met een zichtbare bouwnaad doorloopt in het dak van de schuur. Drie hoge vensteropeningen onder latei doorbreken de tuingevelzijde op de gelijkvloerse verdieping. De vensters hebben witgeschilderde luiken en zijn ingevuld met ramen met fijne roedeverdeling;

- 13° dienstgebouwen van vroegere remise. Ten zuiden van de schuurvleugel aan de rand van de siertuin bevinden zich losstaande dienstgebouwen van een vroegere remise uit 1913. De vroegere remise bestaat uit twee gekoppelde diephuizen onder pannen zadeldaken tussen hoge topgevels. De wit beschilderde bakstenen erfgevels met zwarte plint worden doorbroken door rondbogige deur- en vensteropeningen. De gekoppelde dienstgebouwen behielden het uitwendig voorkomen, kenmerkend voor de periode rond 1900, enerzijds als stalvleugel voor paarden en anderzijds als vroegere personeelswoning. Het linker (noordelijk) bouwvolume is functioneel ingericht als paardenstal met bewaarde paardenboxen. De driezijdige boxen zijn samengesteld uit houten panelen met bovenaan een spijlenhek tussen ijzeren kolommen, bekroond met bolmotief. Het interieur van de paardenstal is functioneel ingericht, met zwart- en witgeschilderde muren en een bevloering van kleiklinkers met centraal een cirkelvormig patroon met afloop naar een centraal roostertje. De muurwanden worden doorbroken door rondbogige en halfcirkelvormige vensters met (vernieuwd) houten schrijnwerk. Een opmerkelijk erfgoedelement is het bewaard plafond in witgeschilderde bakstenen troggewelven tussen metalen I-profielen. Het rechter diephuis vormt een vroegere personeels- of dienstwoning met een gelijkaardig uitwendig voorkomen en volume als de aanpalende paardenstal. De geschilderde puntgevel wordt enkel doorbroken door een rondboogvormige vensteropening op de eerste verdieping. Getoogde muuropeningen in de zijgevel verlichten de leefruimten. Tegenover de dienstgebouwen staat een klein vierkantig bakstenen gebouw onder lessenaarsdak. Dit verankerd en witgeschilderd gebouwtje werd aangepast tot garage; omgevende context. Het Hof ter Holst ligt te midden van akkers, hooiland en siertuin. De bossen ten westen en zuiden en de hoge rug ten noorden van het plateau bevorderen de visueel geïsoleerde ligging van de hoeve en versterken het solitaire karakter van het als ontginningshoeve gestichte landbouwcomplex. Vanaf de westelijke inrit en de hoofdtoegang is er een visuele verbinding met de kerk van het ten noordwesten gelegen dorp Maleizen;
- 14° toegangsdreef. De westelijke toegangsdreef die al in 1695 staat afgebeeld, vervult vandaag nog steeds de rol als hoofdtoegang tot het hoevecomplex van Ter Holst. De ingesneden inrit met steile taluds langs weerszijden daalt hier de westelijke flank van de kouter af tot aan een beekvalleitje waar een bufferbekken werd aangelegd. De kasseien van de inrit zijn aangelegd in wildverband. De toegangsdreef heeft een relatief jonge dreefbeplanting van cultuurpopulieren, aan het begin van de inrit bij de hoeve aangevuld met twee gewone essen. De onderbeplanting van in bolvorm gesnoeide gewone beuk heeft geen erfgoedwaarde. Langs de zuidzijde wordt de bomenrij van de inrit afgeboord door een geschoren meidoornhaag (*Crataegus monogyna*), mogelijk nog een restant van de afsluitingshaag van de vroegere boomgaard;
- 15° siertuin. De siertuin langs de noordwestelijke buitenzijde van het Hof ter Holst is minstens sinds het begin van de 19de eeuw als siertuin in gebruik. Vandaag is de tuin toegankelijk via een sierlijk zwart geschilderd smeed- en gietijzeren hek. Het hek bestaat uit twee hekvleugels met klimmend beloop naar de makelaar en is opgebouwd uit vierkante stijlen en regels en dunne, ronde metalen spijlen. In het onderste register van het hek is in fijn metaaldraad een ruitvormig patroon aangebracht. De dubbelgebogen ontdubbelde bovenregels worden van elkaar gescheiden door verankerde ringen en zijn bovenaan versierd met liggende voluten. Het hekken hangt tussen vierkante bakstenen hekpijlers, uitgevoerd met een inspringende hoek voor de ophanging van het hek. De witgeschilderde hekpijlers zijn voorzien van een hardstenen voet en deksteen. De witgeschilderde, noordelijke hekpijler sluit ten noorden aan op een terugwijkende, geschoren ligusterhaag (*Ligustrum ovalifolium*). Het terugwijkend tracé van de haag zorgt ervoor dat een tamme kastanje (*Castanea sativa*) met een stamomtrek van 386 cm (gemeten op 150 cm hoogte) nu buiten de siertuin staat. Vermoedelijk behoorde de boom in een vroegere fase wel tot de tuin. De zuidelijke hekpijler maakt deel uit van een korte witgeschilderde, manshoge omheiningmuur, afgedekt met een ezelsrug van

pannen, die aansluit bij de woning. Vlakbij de ingang is naast deze muur een bontbladige gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii') met een stamomtrek van 195 cm (standaard gemeten op 150 cm hoogte) aangeplant. De siertuin zelf bestaat uit een gazon afgeboord met een smalle, licht slingerende strook sierbeplanting bestaande uit relatief jonge bomen, struiken en vaste planten;

- 17° gekasseid binnenerf. Het grootste deel van het erf van het hoevecomplex is bedekt met kasseien. Eén kasseistrook is als een weg aangelegd en verbindt beide toegangspoorten, dwars daarop sluit een kasseistrook aan bij het woonhuis. De kasseien, aangelegd in halfsteensverband, liggen tot tegen de gevels van het erf. Voor de zuidoostelijke stalvleugel is een onregelmatige vierhoek met één afgeronde zijde ten zuiden met gazon bedekt. Deze zone is afgeboord met een verhoogde kasseiboord en op de vier hoeken met een bolvormig gesnoeide buxus versierd. Op deze locatie was volgens een oude foto uit circa 1910 de mesthoop van de hoeve gelegen. Vlak buiten de zuidelijke toegangspoort en aan de poort van de grote schuur is in de kasseiaanleg een cirkelvormig patroon aangelegd. Deze aanleg verwijst mogelijk naar een gebruik als dorsvloer;
- 18° linde. Tussen de zuidgevel van de grote schuur en de remise, nu als garage in gebruik, werd na afbraak van de in 1913 kadastraal geregistreerde serres, een kleinbladige linde of winterlinde (*Tilia cordata*) aangeplant. Deze linde staat in een verhoogde bak waarvan de rand uit gemetste kasseien is opgetrokken en heeft een onderbeplanting van klimop. De solitaire, beeldbepalende linde met hoge takvrije stam heeft momenteel een stamomtrek van 340 cm (standaard gemeten op 150 cm hoogte).

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. Elke aanpassing of nieuwe functie moet de beschermde erfgoedwaarde, -kenmerken en -elementen respecteren en ondersteunen. Het behoud van authentiek materiaal is daarbij belangrijk, zonder elke vernieuwing te willen uitsluiten. Dit veronderstelt in de eerste plaats vakkundig onderhoud en conserverende ingrepen. Indien restauratie of vervanging noodzakelijk blijkt, is het aangewezen de historische toestand te hernemen, indien nodig op basis van bouwhistorisch onderzoek;
- 2° de bescherming als monument beoogt het behoud van het gebouwd en aangelegd erfgoed, met name het ensemble van het gesloten hoevecomplex rondom het gekasseide binnenerf met gazonstrook, de gekasseide en beboomde toegangsreef, de omgevende siertuin met de achterliggende losstaande dienstgebouwen en de solitaire linde;
- 3° de typologie van het Hof ter Holst als gesloten hoevecomplex, met een bewaarde historische configuratie die minstens teruggaat tot de 18de eeuw, dient behouden te worden. Het bewaren van het voorkomen van het hoevetype, de configuratie van de hoevevleugels, en de beeldkwaliteit van de bouwdelen en van het open binnenerf vormt de kern van de bescherming;
- 4° de bescherming beoogt het behoud van de historisch waardevolle erfgoedelementen in de hoevevleugels. Die omvat de oorspronkelijke constructie (kelder, muren en gevels, balklagen, dakkap) maar ook latere aanpassingen uit de 19de en 20ste eeuw;
- 5° voor de bouwdelen van de bedrijfsvleugels, met name de stallen en de schuur, en voor de bouwdelen van de woonvleugel met de beide boerenwoningen, zijn op het vlak van het uitwendig voorkomen van belang: de typologie, de beeldwaarde, het gabarit, het buitenaanzicht, de bouwhoogte en het bouwvolume, de materialen;
- 6° bij noodzakelijke vervanging is het aanbevolen de dakbedekkingen van alle hoevevleugels eenvormig per vleugel te houden, te herstellen of terug te brengen met leien voor de woonvleugel en met S-vormige zwarte pannen voor de bedrijfsvleugels, volgens oorspronkelijk uitzicht en voorkomen;
- 7° voor zover een vernieuwend bouwhistorische onderzoek geen nieuwe inzichten geeft over de bouwgeschiedenis van de hoevevleugels is het behoud van de uitwendige vormgeving van de bestaande venster-, deur- en poortopeningen in hun omljstingen essentieel; voor de beide stalvleugels dient het opvallend repetitief en ritmisch karakter

- van de muuropeningen aan de erfzijde behouden te blijven. Het aanbrengen van nieuwe muuropeningen of het heropenen van historische muuropeningen kan overwogen worden mits die ingreep past in een totaalvisie op de hoeve en zijn geschiedenis;
- 8° bij noodzakelijke vervanging is het aangewezen dat het buitenschrijnwerk hersteld wordt naar historische model dat aansluit bij het oorspronkelijke ontwerp. Het nog bewaarde houtwerk van poorten, deuren, vensters, dakkapellen en luiken vormt hiervoor het uitgangspunt. Schrijnwerk zonder erfgoedwaarde kan vervangen worden door meer passend schrijnwerk;
- 9° met betrekking tot het interieur van de bedrijfsruimten beoogt de bescherming het behoud van de herkenbaarheid van het type als stal en als schuur. Het open karakter van de ruimten dient herkenbaar te blijven. Later toegevoegde structuren en compartimenteringen zonder erfgoedwaarde kunnen worden verwijderd;
- 10° de overspanningen in de stallen met kleine troggewelven tussen ijzeren liggers zijn een bijzonder te bewaren erfgoedelement als kenmerkend voor een bepaalde periode in de hoevebouw. De houten zolderingen voor opslagruimten, die steunen op de zware dwarsbalken, en ook de kenmerkende laadvensters, zijn te behouden erfgoedelementen. Reconstructie van verdwenen delen vormt een meerwaarde, maar is geen verplichting:
Het gebinte van de schuur met standvinken is een zeldzaam goed bewaard voorbeeld in Vlaanderen en is een te bewaren en te herstellen erfgoedelement. Ter verbetering of verhoging van de erfgoedwaarde verdient het aanbeveling dat later ingebrachte, niet-dragende structuren of constructies, muurdelen en tussenvloeren zonder nut en zonder erfgoedwaarde, worden verwijderd om de openheid van de schuur en zijn gebinte opnieuw tot zijn recht te laten komen;
- 11° de interieuraankledingen van de woonvertrekken in de beide boerenwoningen hebben geen hoge erfgoedwaarde. De erfgoedelementen zijn beperkt. Een nieuwe invulling is mogelijk, mits behoud van de oorspronkelijke indeling als twee afzonderlijke boerenwoningen met aparte buitendeuren en gangen. De centrale gang van de linker boerenwoning met de decoratieve terrazzovloer, die vanuit het erf leidt naar een buitendeur aan de kant van de oprit met siertuin, is te behouden. Ter verbetering van de erfgoedwaarde van de rechter boerenwoning kan de inrichting van de zijruimten (voor sanitair en keuken) worden vervangen of herbestemd. Het verdient aanbeveling om de afwerking van de houten wanden terug te brengen tot de originele muurafwerking of naar een meer passend uitzicht;
- 12° de interbellumwoning in de westelijke hoek vormt een essentieel onderdeel binnen de bouwevolutie van het hoevecomplex als uiting van een veranderde wooncultuur op het platteland. Het behoud van de buitengevels en de bedaking met de dakkapellen, rekening houdend met de mogelijkheid om de dakbedekking te wijzigen zoals voorzien in artikel 3, 6°, en de voorgevel gericht naar de tuinzijde, wordt vooropgesteld. De eenvoudige puntgevel aan de erfzijde heeft een beperkte architecturale waarde binnen de boerderijtypologie van het gesloten hoevecomplex. Een sloop, heropbouw en uitwendige aanpassing van deze puntgevel is mogelijk, mits de vernieuwing in verhouding staat met het oorspronkelijk volume van de schuur- en boerenvleugel;
- 13° het interieur van de hoofdwoning, nieuw gebouwd in 1926 heeft een beperkte erfgoedwaarde binnen het boerderijtype van het gesloten hoevecomplex. Een nieuwe invulling, indeling of herbestemming van het interieur is mogelijk, mits het uitwendig voorkomen van de buitengevels niet wordt geschaad;
- 14° de leefruimte van de hoofdwoning werd in 1926 uitgebreid door het integreren van vertrekken van de linker boerenwoning en door het integreren van een woonvolume met dienstruimten binnen de schuurvleugel. Indien wenselijk voor de eigenaar kunnen de ruimten opnieuw worden opgedeeld met het oog op een integratie in hun oorspronkelijke hoevevleugels en kan het interieur worden aangepast, voor zover het uitwendig uitzicht en de uitwendige erfgoedkenmerken en erfgoedelementen van de buitengevels niet worden geschaad. Het behoud van het bouwvolume van de kapel, beperkt tot de driezijdige koorruimte, blijft essentieel;
- 15° voor het behoud van de dienstgebouwen in de siertuin, die refereren naar de vroegere remisegebouwen uit 1913, zijn van belang: de vormgeving, de beeldwaarde, het

gabarit, het buitenaanzicht, de bouwhoogte, de materialentypologie, de ruimtelijke en visuele verbondenheid met het hoevecomplex. De inrichting van een paardenstal is illustratief voor het streven van de welvarende hoeve-uitbaters naar een hogere wooncultuur. Het behoud van het interieur wordt daarom met de bescherming vooropgesteld. Het interieur van de aanpalende vroegere personeelwoning is aangepast en maakt geen deel uit van de bescherming; de jongere woonuitbreiding is niet opgenomen in de afbakening van de bescherming;

- 16° de aanwezige kasseiverharding van de toegangsdreef en van het erf dient behouden te blijven en kan met behoud van de aanwezige legpatronen, onder andere het cirkelvormig patroon aan de zuidoostelijke toegang, en legverbanden heraangelegd worden; de passage met deels gekasseide bestrating tussen de volumes van de vroegere remise is te behouden;
- 17° behoud van het onverharde, in gazon gelegde deel van het binnenerf als verwijzing naar de vroegere locatie van de mestvaalt; de heraanleg van het binnenerf zal rekening houden met de visuele beeldkwaliteit van het binnenerf;
- 18° behoud van het ingesneden tracé met steile taluds van de historische toegangsdreef is essentieel;
- 19° behoud en beheer van de dreefbomen langs de westelijke toegangsdreef wordt nagestreefd met het oog op het bestendigen van de aanwezige erfgoedwaarden. Daarom is het aangeraden om de spontaan opschietende zaailingen die zowel de herkenbaarheid van de dreef, een lijnvormige aanplant van gelijkaardige en even oude bomen op gelijke afstand langs beide zijden van de weg, bedreigen als de volwassen bomen beconcurreren te verwijderen. Bij beperkte uitval dienen deze bomen vervangen te worden door bomen van dezelfde soort om de uniformiteit te bewaren. Bij een procentueel hoge uitval van dreefbomen dient een herstel te gebeuren door een gelijkjarige heraanplant met kwalitatieve en gelijksoortige bomen. De eigenaar kan dan kiezen voor andere dreefbomen dan populieren;
- 20° behoud, regulier onderhoud en vervanging met dezelfde soort bij uitval van de resterende afsluitingshaag ten zuiden van de inrit;
- 21° behoud, beheer en vervanging bij uitval van de winterlinde;
- 22° behoud van het parkkarakter van de tuin achter de woning met open gazon, afgewisseld met struiken en opgaande bomen en hek bij het woonhuis;
- 23° een toekomstvisie afwijkend van één of meerdere van de hierboven voorgestelde beheersdoelstellingen kan gerealiseerd worden mits duidelijk onderbouwd en gemotiveerd en mits respect voor de erfgoedwaarden en erfgoedelementen zoals opgenomen in dit ministerieel besluit. De resultaten van nieuw onderzoek, een globale visie en interventiefilosofie kunnen daartoe bijdragen.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:

- a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van het dakvolume, de dakbedekking, de dakconstructie en gootconstructies;
  - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
  - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
  - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, koepels, poorten, inclusief de beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
  - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
  - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekend gemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 5° graafwerken in functie van het bouwen, verbouwen of heropbouwen van constructies;
- 6° voor de volgende handelingen aan het interieur van het beschermde monument, moet een toelating worden aangevraagd, met uitzondering van de handelingen aan het interieur van de dienstwoning uit 1913 en met uitzondering van de handelingen aan het interieur van het hoofdgebouw van de interbellumwoning uit 1926:
- a) het uitvoeren van destructief materiaal-technisch onderzoek;
  - b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
  - c) het uitvoeren van werken die het uitzicht of de indeling van het interieur wijzigen;
  - d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
  - e) het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, wandbekledingen, binnenschrijnwerk, inclusief de lambriseringen, beslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
  - f) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
  - g) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige;
  - h) het plaatsen of vernieuwen van technische voorzieningen, zoals verwarming, klimaatregeling, elektrische installatie, geluidsinstallatie, sanitair, liften en beveiligingsinstallaties, met uitzondering van de installaties waarvoor geen destructieve ingrepen moeten gebeuren en/of die geen storende visuele impact hebben op het waardevolle interieur.
- 7° voor de volgende handelingen aan de beschermde omgeving van de hoeve, met inbegrip van het binnenerf, moet een toelating worden aangevraagd:
- a) het structureel en fundamenteel wijzigen van de configuratie van de hoeve met erf en westelijke toegangsdreef;
  - b) elke reliëfwijziging van de bodem, wijziging van het hydrografisch netwerk of werk dat impact kan hebben op het grondwaterpeil;
  - c) het aanleggen van verhardingen, het wijzigen, uitbreiden of verwijderen van bestaande verhardingen;
  - d) het aanleggen, structureel of fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
  - e) het plaatsen of wijzigen van onder- en bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
  - f) het uitvoeren van graafwerken die de stabiliteit van de gebouwen en constructies in gevaar kunnen brengen;
  - g) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
  - h) het vellen, rooien of beschadigen van bomen en struiken of kleine landschapselementen die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of in een goedgekeurd beheersplan, met uitzondering van dode bomen, en elke handeling

die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen en de struiken die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of in een goedgekeurd beheersplan tot gevolg kan hebben;

- i) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad ten behoeve van veekering.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel,

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE